№ 139 ՇԱԲԱԹ, 24 ՅՈՒՆԻՍԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՆԻ ՀԱՄԱՐ
Տարեկան . . . 10 ռուբ.
Կէս տարին . . . 6 ռուբ.
Ամսական . . . 1 ռուբ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Տարեկան . . . 12 ռուբ.
Կէս տարին . . . 7 ռուբ.

Բաժանորդագրութիւնը ընդունւում է խըրաքանչիւր ամսի սկզբից, և պիտի վերջանայ անպատճառ յետադայ որևէ ամսի վերջին։
Յանցիսի մէկից մինչև տարւայ վերջը արժէ 7 ռուբլի։
ԿԱՐԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐ. և ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹ. ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՒՈՒՄ
Հասցէ փոխելու համար պէտք է ուղարկել 20 ԿՈՊԷԿ (կարելի է և դրոշմանիշով) և հին հասցէն, առանց որի դիմումները կը մնան ԱՆՀԵՏԵՒԱՆՔ.

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ 1916 ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՈՐԻԶՈՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՇԱԲԱԹ, 24 ՅՈՒՆԻՍԻ № 139

ԱՌԱՆՁԻՆ №-Ը ԱՄԵՆ ՏԵՂ 6 ԿՈՊ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆՒՈՒՄ ԵՆ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒՈՎ.—1-ին երեսի վրայ տողին (պետիտ) 15 կոպ., Կովկասից դուրս՝ 20 կոպ., 4-րդ երես 10 կոպ., Կովկասից դուրս՝ 15 կոպ.։
ԱԴՐԵՍ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԵՆ ԸՆԴՈՒՆՒՈՒՄ

Խմբագրութիւնը բաց է 8—2 ժամ., գրասենեակը 9—2 ժ. ցերեկ. և 6—8 ժ. երեկ.։
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԽՄԲԱԳՐԻ ՄՕՏ՝ ժ. 2-ից մինչև 3-ը։

Հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція Газеты „Оризонъ". Сололакская ул., № 5, кв. 1, Телеф. № 15—57.
Tiflis (Russie, Caucase), Redaction „Horizo".

ՕՐՈՒԱՅ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՆՑՔԵՐԸ

Ռուսաց արեւմտեան ճակատի հարաւային մասում կատաղի կռիւները շարունակւում են ռուսների համար շատ աջող ընթացքով։ Գրաւուած են թշնամու կարեւոր ռազմապանները, վերցուած են նոր հազարաւոր գերիներ հարիւրաւոր սպաներով, խլուած են թնդանօթներ։ Ռուսների յաղթական առաջխաղացումը կռւով շարունակւում է։

Կովկասեան ճակատում ռուսները, յաղթահարելով թիւրքերի դիմադրութիւնը, առաջ են անցել Բաբերդի ուղութեամբ։ Ճորոխի վերին հովտում վերցուած են թիւրք գերիներ, շատ հրացաններ և այլ աւարներ։

Սև-ծովում «Դեօրեն» և «Բրեսլաու» յածանաւերը ռմբակոծել են Թուապսէն և Սոչին, խորտակել են «Կնեազ Օբոլենսկի» մարդատար նաւը և մի ապրանքակիր առագաստանաւ։

Ֆրանսիական ճակատում շարունակւում են դաշնակիցների աջող գործողութիւնները, աստիճանաբար առաջ անցնելով։ Ֆրանսիացիների վերցրած գերիների թիւը անցնում անցնում է 9,000-ից։ Միմիայն մի զօրաբանակ իր վերցրած թնդանօթների թիւը հաշւում է 60 հատ։ Անգլիացիների վերցրած գերիների թիւը 4,300-ից աւելի է։ Վերդենի մօտ գերմանացիները վերցրել են Տիոմոն մարտկոցը չորրորդ անգամ։

Իտալական ճակատում իտալացիների առաջխաղացումը շարունակւում է։

Արաբիայում ապստամբութիւնն արագօրէն ծաւալւում է։ Դաշնակիցների օդանաւերը ռմբակոծել են Սոֆիան։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ՆՈՐ
ԵՂԲ. ԵՖԻՄՈՎՆԵՐԻ ՑԻՐԿԸ

Միքայէլեան պրոսպ., Մուշտայիդի մօտ, սեփակ. ամառային շէնք։
Շէնքը ծածկուած է արտասահմանեան անթափանց բրեզենտով։

Ուրբաթ, յունիսի 24-ին տեղի է ունենալու Ռոզեւտի և Կոլպեսի երաժիշտ-կլոունների շքեղ բենեֆիսը. ուրւագծեր ու չարժ օրւայ չարիքի մասին։ Բարեամ ազգերի ներկայացում. տեսութիւն Թիֆլիսի. Նիկապու-պար. կատարելու է հասարակութեան մէջ բենեֆիցիանտ Ռոզեւտին։ Մագրածուներ. Ամիօգի, կը կատարէ Բագւի Կազինո թատրոնից յատկապէս հրաւիրուած արտիստ-արտիստուհիների մասնակցութեամբ. ժամանակցում է ամբողջ խումբը։

Այսօր 9 րդ օրն է համաշխարհային չեմպիոնատի։ 9-րդ օր ֆրանս. մենամարտ.—Մենամարտում են հետեւեալ զոյգերը։—1. Ս. Կախուտա—Դը Կրասց, 2. Ա. Զ.—Մազրալի, 3. Եան-Սորեսսեանի—Մանկօ-Ռայկովիչ, 4. Ա. Պետրոսն—Աւնուլդ, 5. Լ. Ուլբօ—Զագուռուլկօ։

...ԱՆՈՆՍ.—Կիրակի, յունիսի 26-ին, երկու հսկայական ներկայացում։ Սիւրպրիզ երեխաների համար. առաջին անգամն է, որ ամեն մի հասակաւոր իր հետ կարող է վերցնել երկու, մինչև 10 տարեկան երեխայ։ Սկիզբն ուղիղ ցերեկւայ ժամը 1-ին։ 1—1
852

Լեյեֆարօ- „Լ Ի Ր Ա" Թատրոն
Յունիսի 21, 22 և 23-ին ◆◆ Հսկայական փոփոխութիւն նկարների
ՈՒԹ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻՑ ԲԱՂԿԱՑԱԾ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՅՐ
Գրաւիչ դրամա 6 մասից, գլխաւոր դերը կըկատարէ Փոէրիկ Սուսանննան։
ԱՌԱՆՁԻՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։ Նկարը աչքի է ընկնում անսովոր ցընցող և սրտաճմլիկ տեսարաններով։ Գեղարուեստական բեմադրութիւն, արտիստների աննման խաղ։ 0—72
933

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՆՈՏԱՐԻ
ԱԼԷՔՍԻԱՆՈՍ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
ԲԱՐԱՔԱՇ
Փոխադրուած է Երեւանեան հրապարակ, Պուշկինեան փողոցի և Արմեանսկի Բազարի անկիւն, տուն իշխանուհի Արղութեան-Երկայնաբազուկի՝ Հեռախօս դրասենեակի 16—36, բնակարանի՝ (Լերմոնտովսկի, 23) 9—95։ 860 2—1

ԱՃՈՒՐԴ (ԱՈՒԿՑԻՈՆ)
Թիֆլիսի Քաղաքային Լոմբարդը յայտնում է ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ կիրակի, յունիսի 26-ին, ա. թ. առ. ժ. 10-ին, Լոմբարդի շէնքում տեղի կունենայ հասարակական վաճառք, պայմանաժամը անցրած գրաւների, որոնք բաղկացած են մեծ քանակութեամբ թանկարժէք ադնիւ մետաղներից և քարերից, խիւրաքանչիւր գրաւը 1000 և աւելի ռուբլի արժողութեամբ, մետաղէ իրերից, կարի մեքենաներից, գորգերից, մորթեղէնից, հագուստեղէնից և տնտեսական ամեն տեսակի շարժական գոյքերից։ 852 2—1

ԲԺԻՇԿ
Բ. Գ. ՆԱՐԻՄԱՆՈՎ
Վեներական, կաշի, սիֆիլիս և նեարդ հիւանդութիւններ։ Բուժում «606» և «914» պրեպարատներով։ Հիւանդների ընդունելութիւնը ամեն օր, երեկ. ժ. 6-ից մինչև 8-ը։ Միքայէլեան փող., № 33։ Հեռախօս 16-17. 1020 100—1

Տեղափոխուել արտասահմանից
ԲԺԻՇԿ
Ա. ՇԱՀԲԱԶԵԱՆԸ
Նախկին ասիստենտ Բեռլինի համալսարանի կլինիկաների,
մասնագէտ կանանց հիւանդութիւնների, մանկաբարձութեան, կանանց միզասեռական օրգանների և նրանց վեներական հիւանդութիւնների, ընդունում է ամենայն օր, երեկ. ժամը 5 մինչև 7։ Հասցէ. Верійскій спускъ, № 1, домъ Меликъ-Азарьяна, кв. 19.
524 Հեռ. 1—96։ 50—48

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ԵՒ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱ
ԿԵՕՆՋԵԱՆ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐԻ
Պլոմբ. ոսկուց, արծաթից, ֆարֆորից. ատամի հեռ. առանց ցաւի։ Արհեստ. ատամներ ոսկուց (առանց քիմքի) և կաուչուկից՝ կատարելագործուած մեթոդով։
Ընդուն. 10—2-ը ցեր., 4—7 երեկ.։ Լերմոնտովսկայա փող. № 1, մուտքը պերեուլկից։ 936 100—74

ԲԵՌԼԻՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Գ.
ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ
ՆԵՐՔԻՆ հիւանդութիւնների ընդունելութիւնը, մասնաւորապէս կրծքի, ծոցերի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի, բժշկութիւն նաև ՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼԻՆՆԵՐՈՎ, Թոքախտ, սրտի և ուրիշ օրգանների քննութիւնը և լուսանկարելը լուսաւորուած ՇԱՆԹԱՑԻՆ ՌԵՆՏԳԵՆԻ ճառագայթներով։ Ամեն օր 9—1 ժ. բացի կիրակի օրերից։
Բեհբուտովսկայա № 23, հեռ. 7—94։
744 25—18

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼՈՒՄ
◆ ԲԺԻՇԿ ◆
ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԱՐԻՍՏԱԿԷՍԵԱՆ
ՏԻՐՈՍԵԱՆ
Ներքին և կանանց հիւանդութիւններ։ Հիւանդներին ընդունում է առաւօտեան ժամը 8-ից մինչև 9-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը։ Միխայլովսկայա փող., տուն Դրամբեանի։
553 50—22

ԲԺԻՇԿ
Յ. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ
Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւն, առանձնապէս կրծքի, թոքերի և սրտի հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւնը ամենայն օր, բացի կիրակի օրերից, երեկ. 5—7 ժ.։
Սերգիեսկ. փ., № 1, հեռախօս 16—69։
858 25—1

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Այսօր, յունիսի 24-ին, երեկոյեան 8 ժամին Ցոֆեանեան դպրոցում տեղի կունենայ խորհրդակցութիւն Վենափառ Հայրապետին ներկայանալու մասին։

Այնուհետեւ պ. Մ. Թորգոմեանը կը զեկուցանէ «Կրթական գործի մասին վիրահայերի մէջ»։

Հրաւիրւում են ներկայ լինելու Թիֆլիսում գտնուող ուսուցիչ-ուսուցուհիները։
861 1—1

ՓՆՏՐՈՒՄ ԵՄ Վանի Մեսաւոն գիւղացի Անուշաւան Աւետիսեան և Պաղտասար Կազարեանին։ Առաջինը եղել է Իգդիրի որբանոցում։ Փնտրողը Անուշաւանի հայրը Աւետիս Վարդանեանն է։ Մտադիր լուր առնելու պահում 40 ռուբլի նուիրում եմ որբախնամին։ Դիմել հետեւեալ հասցէին՝ Աստուր Մխիթարեանին. Тифлисъ, Анчихатская ул. домъ Беримова, № 15.
855 2—2

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԽՈՀԵՐ

Ցայտնի է, որ երբ առարկան շատ մօտ է լինում աչքերին, մարդ աւելի վատ է տեսնում, քան եթէ այդ առարկան գտնւի աչքերից որոշ հեռաւորութեան վրայ։ Այն մեծ պատմական դէպքերը, որ տեղի են ունենում մեր օրերում, անկարող ենք տեսնել և ըմբռնել այնպէս, ինչպէս կը տեսնեն և կը գնահատեն մեր յետնորդները, տարիներ անց։

Այնպիսի անձնաւորութիւններ, ինչպիսին են Վարդան Մամիկոնեան, Գայլ Վահան կամ Դաւիթ-Բէգ և այլն, իրենց ժամանակակիցների աչքում եղել են սովորական մարդիկ, սովորական մարդկային յատկութիւններով, սովորական եսասիրութեամբ, փառասիրութեամբ և, գուցէ նոյնիսկ, «չարասիրութեամբ»։ Սակայն, երբ նրանք զգացել են, որ կարող են օգտակար լինել բազմաչարչար հայրենիքին, թողել են ամեն ինչ, թողել ընտանիք, խաղաղ անձնական կեանք և կռւել մինչև վերջին շունչ։ Եւ դարերի փոշիների տակ անհետացել են այդ մարդկանց ներքին բացասական կողմերը, և նրանց անունները հասել են մեզ—անձնազոհ, մեծ գաղափարական, մեծ հայրենասէր պատւանունների հետ։

Կանցնեն տարիներ... Եւ այն անձնաւորութիւնները, որոնք այժմ, ինչ-նակամ, թողել են ամեն ինչ և իրենց կեանքն են զոհում նոյն բազմատանջ հայրենիքի համար, կը գնահատւեն մեր սերունդներից դարձեալ որպէս գաղափարական և անձնազոհ զինուորներ։ Ամենակարող ժամանակը կը ծածկէ սրանց էլ ներքին բացասական կողմերը և թէչօները, Քեռիները կը դառնան պատմական դէմքեր ու կը դասւեն Վարդանների, Վահանների և Դաւիթների շարքին։ Պատմական դէմքեր, այո, որովհետեւ պատմութիւնը երկար կանգ կառնէ այս անունների վրայ և կը խօսի նրանց կեանքի ու գործունէութեան մասին արժանավայել կերպով։

Աւարայրի ճակատամարտը, Խութեցի Ցոլեանի կռիւները արաբների դէմ, Ղարաբաղի ապստամբութիւնը և այլն և այլն... դրանք պատմական եղելութիւններ են, որոնք քաւարարութիւն են տալիս մեր ազգային ինքնասիրութեանը և կապուած են, մեր հոգում, որոշ անունների հետ—մեզ համար պաշտելի և անջնջելի։

Կանցնեն տարիներ... Եւ Ծանասարի արշաւանքը, Վանի ապստամբութիւնը և հայ կամաւորների կռիւները ռուս զօրքին թև ի թև, կը դառնան մեր սերունդների համար ազգային հպարտութեան և ոգևորութեան աղբիւր։ Եւ այն անունները, որոնք կապուած կը լինեն այդ փաստերի հետ, կը մնան բարձր, թանկագին և պաշտելի։

Այդ բոլոր պատմական եղելութիւններն են, բոլոր այդ թանկագին անուններն են, որ ամուր հանգոյցով կապում են մեզ մեր հայրենիքի հետ, դրանք են, որ լցնում են մեր սրտերը ուրախութեամբ ու մեր դէմքերին ժպիտ են տալիս մեր չարաբաստիկ կեանքի սև օրերին։

Բայց ուր են այդ պաշտելիների շիրիմները, աճիւնները... Կորել են, անհետացել։ Ոմանց անցեալ խաւարն է ծածկել, ոմանք ազաւների կեր են եղել, ոմանք էլ անձրևների, ձիւնի և քամիների բմայաճոյքին ենթարկուած—ցիր ու ցան են եղել։ Սակայն մեզ յայտնի է հերոսների նահատակութեան ընդհանուր վայրը. դա այն երկիրն է, որի ազատութեան համար նրանք թողել են երջանկութիւն և կեանքի գրաւիչ բոլոր իրական բարիքները. դա այն երկիրն է, որտեղ ամեն մի անկիւն, ամեն մի քայլաչափ տեղ վկայ է ողբերգական նահատակութեան և հերոսութեան։

Կանցնեն տարիներ... Եւ մեր քաղաքակրթուած սերունդները, պէտք քաղաքակրթեալ պէս, մի հսկայական պանթէօն կը կառուցեն հայրենիքի համար ընկերների յիշատակին... Եւ այդ պանթէօնը կը լինի նրանց ուխտատեղին, սրբավայրը։

Իսկ մեզ վրայ սրբազան պարտականութիւն է ընկնում, ուշադրութիւն դարձնել, որ ազգային հերոսները թաղւեն այն երկրում, որի համար նրանք զոհւում են։ Մէկ երկու տասնեակ հազար ժողովուրդ դագաղի յետեւից, պսակներ և ճառերը շատ շուտ են մոռացւում։ Սաքօները, Դումանները, Քեռիները պէտք է թաղւեն Սերոբների, Գեւոնների, Զաւուշների և Թումանների սրբազան աճիւնների մօտ։

Չէ որ Թիֆլիսը, վերջ ի վերջոյ, մի հայաշատ գաղութ է մեզ համար և ուրիշ ոչինչ։

Լ. Գուրգէն

ԱՆԿԱԽ ԱՐԱԲԻԱ

Շատերու համար կարծես թէ անակընկալ մըն էր Արաբիոյ ապստամբութիւնը։

Բայց ով ծանօթ է Թիւրքիոյ նորագոյն պատմութեան, շատ լաւ գիտէ, որ ատիկա ոչ թէ անակնկալ մըն էր, այլ տարիներու յամառ պատրաստութեան արդիւնք։

Սահմանադրական Թիւրքիա իր ամբողջ տևողութեամբ արդէն գրաւեց ազգային խնդիրներով—Հերցէգ-Գոսնիայի կցումը, Պուլկարիոյ անկախութիւնը, յոյն-պուլկարական հակառակութիւնները Մակեդոնիոյ մէջ, ալպանական ապստամբութիւնները և, վերջապէս արաբա-հայկական խնդրավարութեան ձգտումները, նոյնիսկ և թէ կուզեք նաև քրդական տենչանքները։

Արդէն սահմանադրութեան առաջին օրերուն իսկ Մէջլիս ի Մեպուսան (Երեսփ. Ժողով.) ընդունեց ոչ մահմեդական ազգութեանց անունները յիշել իրենց մարդահամարի թուղթերու (օսմանիէ թէզքերէսի) վրայ, իսկ մահմեդականներուն կ՛արձանագրւէր միայն կրօնը՝ առանց ազգութիւնը բնորոշելու։ Ատիկա առիթ մը ծառայեց 70-է աւելի պատգամաւորներ ունեցող արաբներուն մտածել իրենց վիճակի մասին։

Անոնք տեսան երիտասարդ-թիւրքերու ձգտումները՝ «Թիւրքիոյ բոլոր մահմեդականներուն թրքացնելու և թէ ինչպէս անոնք չէին ուզեր արաբներուն ճանչնալ իբրև ուրոյն ազգութիւն և թէ ինչպէս կ՛աշխատէին Սուրիոյ մէջ պաշտօնական համարուած արաբերէն լեզուն ոչ միայն պաշտօնատուներէն վտարել, այլև երկրորդական դպրոցներու և Դամասկոսի համալսարանի պաշտօնական լեզուն ալ փոխել թիւրքերէնի։

Արաբները, շնորհիւ մասնաւորապէս Դամասկոսի համալսարանին և Պէյրութի օտար կրթական հաստատութեանց, ունէին ուժեղ մտաւորականութիւն մը՝ որ կազմակերպեց բարենորոգչական շարժումը և ցոյցերը Պէյրութէն սկսեալ Սուրիոյ ամեն վայրերու մէջ։ Այդ շարժումը յանգեցաւ այն օրէնսդրութեան, որով Սուրիոյ բոլոր պետական վարժարաններու լեզուն արաբերէն պիտի ըլլար, պետական հաստատութեանց մէջ արաբերէնը կը ճանչցւէր իբրև բ. պետական լեզու, և այդ շրջաններ գալող պաշտօնեաները ոչ միայն պարտաւոր էին գիտնալ նաև արաբերէն, այլև պաշտօնեաներու մէկ կարևոր տոկոսը բնիկ արաբներէն պիտի ըլլային։

Բարենորոգչականներու յաջողութեան գլխաւոր պատճառներէն մին ալ այն էր, որ անոնք նոյնիսկ Պոլսոյ մէջ ունէին շատ մը բարձրաստիճան պաշտօնեաներ (նոյնիսկ մի քանի նախարարներ), մեծ թւով պատգամաւորներ և վերջապէս մի քանի հազար ուսանողներ։

Համալսարանի մէջ մանաւանդ արաբներ բոլորովին կը զատորոշւէին իրենց ձգտումներով, ունէին իրենց առանձին Ուսանող. Միութիւնը, և նոյն իսկ դասարաններու մէջ կը նստէին համախմբուած ձևով, արդէն շատ մը դասարաններու որոշ մասեր կը կոչէին Հայաստան կամ Արաբիա, որովհետև գլխաւորաբար այդ երկու ազգութիւնները աւելի ինքզինքնին կ՛ինքնորոշէին։ Իրար հանդիպած պարագային անպայմանօրէն կը խօսէին արաբերէնով և նոյնիսկ ցոյցեր կազմակերպեցին ի նպաստ Սուրիոյ բարենորոգչականներուն։

Սուրիոյ մտաւորականութեան և արտաքին ազգային ոգու զարգացման մեծապէս կը նպաստէին մանաւանդ հարևան Եգիպտական արաբ մտաւորականները և կուսակցութիւնները։ «Էլ Մօքքաթամ» մանաւանդ ազգային վերածնունդի ձգտող բոլոր արաբներու օրգանը կը համարւէր։

Արաբ մտաւորականութիւնը թէ Սուրիոյ և թէ երկու թեմերու՝ Պոլսոյ ու Եգիպտոսի մէջ ունէր բազմաթիւ օրգաններ։ Արաբերէնով հրատարակուող թերթերու թիւը շատ աւելի էր քան թուրքերէնով։

Արաբները երիտասարդ-թիւրքերու «Թիւրքիան թիւրքերուն» նշանաբանին և թրքացման ձգտումներուն պատասխանեցին «Արաբիան արաբիացիներուն» նշանաբանով։ Արդէն օսմանեան պետութեան բնակիչներուն գրեթէ կէսը (12 միլիոն և աւելի) արաբներ էին, իսկ թիւրքերը, նոյնիսկ մէջը հաշւելով և թիւրքմէնները, սելջուկները, թրքախօս արաբները ու քիւրդերը և մի քանի այլ ցեղերը, հազիւ 8 միլիոն կը լինէին։ Բաց ասոր՝ մի ուրիշ առաւելութիւն ալ այն էր, որ Ալէքսանդրէտի ծոցէն սկսեալ Ուրֆայի Տէյր-էլ-Զօրի վրայով մինչև հնդկական ովկիանոս՝ արաբներ և անոնց բացառութեամբ միմիայն արաբներ կը բնակէին։ Այդ հսկայ տարածութեան վրայ հազիւ կէս միլիոն այլազգիներ լինէին։ Մինչ թիւրքերը ցրուած էին պետութեան բոլոր մասերու մէջ և միայն Գոնիայի վիլայէթի մէջ էր, որ ճնշող մեծամասնութեան մը կը ներկայացնէին և Պրուսայի ու Էնկիւրիի վիլայէթներու մէջ ալ պարզ մեծամասնութիւն էին։

Բարենորոգչական շարժման յաջողութիւնէն յետոյ արաբները դրին իրենց ամենակարևոր պահանջը՝ իրենց թւոյն համեմատ պատգամաւորներ ունենալը։ Թիւրքերը այդ պահանջէն ուղղակի սարսափեցին, որովհետև պարզապէս տեսան, որ այն ատեն Պառլամ. Ժողովի մեծամասնութիւնը պիտի կազմէին ոչ-թիւրք տարրերը, ի մասնաւորի արաբները։ Պահ մը այդ ուղղութեամբ և աւելի խիստ բանաձևած պահանջներով շարժում մը սկսան Սուրիոյ մէջ, որ շատ սուր կերպարանք ընդունեց և կառավարութիւնը ստիպեցաւ զինու զօրութեան դիմել։

Արաբական այս ազգային ձգտումներն ի տես թիւրքահայ մամուլը բաւական զբաղեցաւ և երկու ազգութեանց մամուլը մօտեր պատրաստեց ներդաշնակ գործակցութեան թէ պառլամենտի մէջ և թէ դուրս։ Այդ համագործակցութեան գաղափարը առաջին անգամ իրական հողի վրայ դրին երկու ազգութեանց ուսանողական միութիւնները։ Տեղի ունեցան փոխադարձ հաւաքոյթներ, քէֆեր և այլն, մանաւանդ այդ ուսանողական քէֆերու մէջ խրախճանքը կաշխատէր ազգային գեղարուեստը ցուցադրել և ծանօթանալ փոխադարձաբար միւսին։

Արաբական շարժումը հետզհետէ իր խոր արմատները կը ձգէր արաբ ֆելլահի սրտին խորքը և կամաց-կամաց կազմակերպուած գոյն մը կը ստանար։

«Արաբիան արաբիացիներուն» նշանաբանով առաջնորդուած այդ ազգային շարժումէն զատ կային նաև ապստամբական շարժումներ բուն Երջանիկ Արաբիոյ, անապատ Արաբիոյ և Արևելեան Արաբիոյ (Պարսից ծոցի եզերք) երկրամասերուն մէջ։ Օր մը կը տեսնէիր որ հեռագիրը կը գուժէր Սէյիտ Իտրիսի, միւս օրը Իմամ Նահիայի, մի այլ անգամ ալ Քովէյթի Շէյխին ապստամբութիւնը։ Արդէն շատոնց Մաչկաթը ունեցած էր իր առանձին սուլթանութիւնը։ Քովէյթ՝ շնորհիւ անգլիական աջակցութեան կիսանկախ

digitised by A.R.A.R.@

ե) Պօղոս Սիմէօնեանից—1) Հարանց վարք, 2) Ցայսմաւուրք: Զ) Բժ. Արշակ Պօղոսեանից—Բժշկարան Ամիրդովլաթի: Է) Մինրան Տէր-Գրիգորեանից—Առձեռն խոսք Մեծին Ներսէսի: Ը) Թադէոս Թադէոսեանից—Քառորդգիրք Տաթեւացւոյ: Թ) Հայ կամաւորական Բ. բանակի շտաբից—Շարական:

Յնուսում՝ Գարեգին Զաւղարեանից—Մի հաճանչաւոր խաչ:

Բոլոր նուիրատուներին Ցանձնաժողովս յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը:

Ձեռագրները յանձնուած են Մատենադարանին, խաչը Մայր Տաճարին ի պահպանութիւն:

Մուզէ ուղարկւած Ցանձնաժողով

Ս. Էջմիածին, 20 յունիսի

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՊԵՏ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

ԳԵՐ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻ ՇՏԱԲԻՑ

22 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Ստորին Ստիրից արեւմուտք և Ստիրի ու Ստուխոդի միջև գտնուած ճակատում և մինչև Ստորին Լիպայի շրջանն ամենուրեք յամառ կռիւներ են: Վուլկա Գալուզիյսկայայի շրջանում մենք ճեղքեցինք երեք շարք երկաթալարեր, որոնք ուժեղացւած էին ֆուգասներով: Ստիր գետի վրայ չափազանց կատաղի կռւում, Կոլկից արեւմուտք, թշնամին յետ մղւեց: Մենք այստեղ վերցրինք 5,000-ից աւելի գերի և 370 սպայ, 3 թընդանօթ, 17-ից աւելի գնդացիր, 2 յուսարձակ և մի քանի հազար հրացան: Այդ կռիւներում մեր պեղիչները (սապեօր) և կամուրջ շինողներն առանձին օգնութիւն են ցոյց տալիս զօրքերին՝ կռւող զօրամասերի հետ առաջ շարժւելով և հրացանային մօտիկ շրջանում աշխատանքներ կատարելով: Զատուրցից հիւսիս շրջանում և Վոլյա Սատովսկայայի մօտ մեր զօրքերը գրաւեցին թշնամու խրամատների առաջին գիծը: Շկլինի վրայ հակառակորդի գրոհը կասեցւեց մեր արտիլերիական կրակով: Ստորին Լիպայի շրջանում թշնամին յարձակւում է առանձին յամառութեամբ, սակայն ապարդիւն: Լիպայի գետաբերանից վերև, Պերեմել գիւղի մօտ, Ստիրից անցնող թշնամին յարձակւում կրեց մեր կողմից և սեղմւեց գետին: Այստեղ գերի վերցրինք 7 սպայ և 257 զինւոր 2 գնդացիրով: Գալիցիական ճակատում և Կարպատեան լեռնաշղթայի նախադրան մօտ թնդանօթաձգութեր են: Զախ թեր շարունակւում է ճնշել թշնամուն: Կոլոմիա-Դելատին ճանապարհի վրայ կռւով վերցրինք Սադգաւկա ...

... շատ վայրերում մենք գրաւեցինք թշնամու ամրութիւնների առաջին գիծը: Մեր օդանաւը արշաւանք կատարեց Սկոբելևսկի Լագեր կայարանի վրայ (Բարանովիչից հարաւ-արեւմուտք):

Սեւ-ծով. — Ցերեկւայ ժամը 4-ին թշնամու «Գեօբեն» ռազմանաւը ռմբակոծեց քաղաքն ու Թուապսէ նաւահանգիստը, ընկղմելով «Իշխան Օբոլենսկի» ճանապարհորդական շոգենաւը: Նոյն ժամանակ «Բրեսլաուն» ռմբակոծում էր Սոչին: Ցերեկւայ ժամը մօտ 6-ին թշնամու նաւերը քաշւեցին դէպի հարաւ:

Կովկասեան ճակատ. — Բաբերդից արեւելք շրջանում մեր զօրամասը յաղթահարելով հակառակորդի յամառ դիմադրութիւնը, առաջացան և ամրացրին գրաւած տարածութիւնը: Թիւրքերի բոլոր հակայարձակումները յետ մղւեցին:

22 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ. — Վուլկա Գալուզիա-Կայայի շրջանում թշնամու նոծ շղթաները հակայարձակման անցան, սակայն յետ մղւեցին ...

[illegible]

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՌԱԶՄԱՐԻՇ

[illegible]

ՕՐՒԱՅ ՆՈԹԵՐ

[illegible]

Ն. ԴՈՔՏՈՐ Ս. Հ. ՈՒԻԼՍՈՆ

[illegible]

ԴԱՄԿԱԼԵԱՆ ՍՈՒՐԲ

[illegible]

ՄՈՒՇՈՒՄ ՀԱՒԱՔՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

[illegible]

„ՀՈՐԻԶՈՆԻ" ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՑ

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

...ի օգնութեամբ, սակայն կատաղի անաջողութեան մատնեցին. ...անացիներն ահագին կորուստներ ...ին։ Մասսի աջ ափին ամրակոթիւնը շարունակւում է մեծ կատաղութեամբ Տիրոլի ամրութիւնների ...րջանում և Շենուա հակառակ...

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐՈՒՄ

...ՈՆ, 20 յունիսի. — Վարդարի ...ափին տեղի ունեցան պահակաների մի քանի ընդհարումներ, իսկ ...ափին թշնամին կատաղօրէն ...կոծում էր ֆրանսիական դիրքե... Ռմբակոծութեան պատճառած ...ական վնասն աննշան է։

...ը առաւօտ ֆրանսիական աէրօ...ները ռմբակոծեցին Սոֆիայի ...որական շինութիւնները։

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 21 յունիսի.—Պաշտօ...ան հաղորդագրութեան համաձայն, ...ւրբի ամբողջ գետափը մաքրւած է ...որական գործողութիւնների շրջ...ի մէջ։ Չերնաւոդի տակից նաւերի ...րով անցնելն արգելւած է. ցերեկով ...տրւում է զինւորական նաւա...ի լոցմանների առաջնորդու...մբ։

ՌՈՄ, 22 յունիսի.—Ալբանական ...ատի գործողութիւնները։ Զիֆլի...խի, Վոյիսսայի ստորին հոսանքի ...յդ կամուրջի մօտի ամրութեան ...նում աւստրիական կանոնաւոր ...քերի գոյութեան մասին լուրեր ...նալով, մեր հեծեալ զօրամասը ...իսի 17-ին ընդփոյթ յարձակւեց ...ամու վրայ։ Մենք վերցրինք 35 ...ի, նոյնպէս հրացան ու ռազմա...թեր։

ԱԹԷՆՔ, 21 յունիսի.—Սոլունում ...տարակւող «Ռադիկալ» թերթի ...բագրատան վրայ յարձակման և ...յի պակասութեան պատճառով Մի...լինում և Կեֆալոնիայում տեղի ու...ած ցոյցերի առթիւ Զայմիսը մի...տորական ժողով գումարեց։ Միտե...ից ստացւած վերջին տեղեկութիւն...ի համաձայն, ցուցարարների մի...չատ վիրաւորւածներ կան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀՌՈՄ, 21 յունիսի.—Հաղորդագրու...ն։ Իտալական գլխաւոր շտաբի... ...եկ արտիլերիան չափազանց լար...ծ գործունէութիւն ունէր Ադիջէ...ի և Տերրա-Անեոլա ձորի միջև ...նւած տարածութեան վրայ։ Մեր ...տևակազօրքը գրաւեց Ծանոլլին։ ...ալիարսում մենք շարունակեցինք առաջանալ Պոզինոի ամբողջ գծի եր...այնքով, չնայած թշնամու բազմաթիւ մարկոցների կրակին, որոնք հաստատւած են լեռնանցքի իշխող դիրքերի վրայ։ Բորկոլէյում և Մոնտէ ...րարոյում, ձախ թևի վրայ, մեր ...րքերը ջախջախեցին թշնամու դի...դրութիւնը և հասան Մոնտէ-Մա...ակալէ սարը, որի վրայ այժմ կռ...րւում են թշնամու զօրքերի ճա...րղներին։ Սետտէ-Կոմունի սարա...րթի վրայ մեր զօրքերն անմիջական չփման մէջ մտան հակառակորդի ...տ։ Այս փակւած վայրում կատաղի ...ռնակռիւ տեղի ունեցաւ ռումբերի ...րծածութեամբ։ Սուգանո ձորում ...րութիւնն անփոփոխ է։ Մեր հետե...ակազօրքն առաջացաւ Սէյսեր, Ֆելլ... ...եբախ և Զհալից ձորերում։ Իզոնցօի ... մեր արտիլերիան ուժգին կրակ ...ւ արձակում և այրեց Բորգօի, Կա...նտիայի և Գորիցիայի երկաթուղայի կայարանները։ Մոնֆալկոնէ ճա...ատամասում մենք վանեցինք հակառակորդի հակայարձակումները և ընդ...այնեցինք «70» բարձունքի վրայ գրաւած տերրիտորիան։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 20 յունիսի. - Պոլսից հաղորդում են. Պաշտօնապէս հաղորդւում է չէզոք պետութիւնների այն պատակներին, որոնք թոյլտւութիւն ...նեն Սեւ մայրաքաղաքի փողոցներում մինչև երեկոյեան ժամը 9-ը, որ այժմ տօթի պատճառով թոյլատրւում է ման գալ մինչև երեկոյեան ժ. 10-ը։

Սև-ծովեան ռուսական նաւատորմի...ի հրամանատար ծովակալ Էբերհարդի կինը, որ պատերազմի սկզբից մնացել էր Պոլսում, վախճանւեց և թաղւեց եւրոպական գաղութի մի քանի անդամների ներկայութեամբ։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՅԻՐԷ, 2 յունիսի.—Տեղական մամուլի տեղեկութիւնների համաձայն, ապստամբութիւնը Արաբիայում արագօրէն ծաւալւում է։ Բազմաթիւ արաբ ցեղեր ձգտում են ազատւել թիւրքական լծից՝ այն համոզմամբ, որ Թիւրքիան երիտասարդ-թիւրքերի ձախող կառավարութեան տակ չէ կարող խաղաղութեան ներկայացուցիչ լինել։

ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ

ՍՈՉԻ, 21 յունիսի.—Յունիսի 21-ին, երեկոյեան մօտ ժամը 5-ին, քաղաքին մօտեցաւ ծովից Անգլեան դրօշով չորս ծխնելոյզանի մի յածանաւ, ըստ երևոյթին «Բրեսլաու»։ Ծովափի մօտ յածանաւը պարզեց թիւրքական պատերազմական դրօշ։ Բաց թողած ականով յածանաւը պայթեցրեց № 21 փոխադրանաւը, որ պատկանում էր Սև-ծովեան երկաթուղուն, կենսամթերք և պաշար բարձած, և ընկղմեց մի առագաստանաւ, որից յետոյ դանդաղօրէն հեռացաւ։ Վարզանէի մօտ յածանաւը վերջնականապէս ռմբակոծեց այն փոխադրանաւը, որն երեկ պայթեցրել էր թիւրքական սուզանաւով։ Սոչի քաղաքի վրայ հրաձգութիւն չեղաւ։

ԱՆԳԼԻԱ

ԼՈՆԴՈՆ, 18 յունիսի (ուշացած).—Կեզմենտը վճռաբեկ բողոք ներկայացրեց իր դատավճռի դէմ։

ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒՄ

ԼՈՆԴՈՆ, 22 յունիսի.—Զինւորական մինիստրութիւնը հաղորդում է. Գեներալ Վան-դեր-Վենտերը յունիսի 21-ին շարունակեց յարձակումը և յետ վանեց հակառակորդին իր պատրաստած բոլոր դիրքերից, որոնք գտնւում են Կինգոզիվանգիի շուրջը։ Ներկայումս Վան-դեր-Վենտերը հետապնդում է թշնամուն կենտրոնական երկաթուղագծի ուղղութեամբ, Վիկտորիա լճից արևմուտք։ Մեր զօրքերը գրաւեցին Բո-Կոբան և ամրացան Կարագւա շրջանում։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

ՊԵՏՐՈԳՐԱԴ, 22 յունիսի.—Բարձրագոյն հրովարտակ կառավարիչ սենատին։

Պետական Հիմնական Օրէնքների 99-րդ յօդւածի համաձայն հրամայում ենք Պետական Խորհրդի պարապմունքներն ընդհատել ներկայ յունիսի 22 ից նրա վերաբացման ժամանակամիջոցը նշանակելով 1916 թ. նոյեմբերի 1-ին։ Կառավարիչ Սենատը չյապաղի հարկ եղածը կարգադրել այս մասին։

Իսկականի վրայ Նորին Կայսերական Մեծութեան Սեփական ձեռքով ստորագրւած է ՆԻԿՈԼԱՅ։

Արքայական Կայան, 20 յունիսի 1916 թ.: Հաստատեց մինիստրական խորհրդի նախագահ Բորիս Շտիւրմեր։

ՄԱՄՈՒԼ

Մեսրոպ եպիսկոպոսի հասցէին ստացւած զէնքերի մասին «Սամշոբլօ»-ի յայտնի յօդւածի առթիւ վրաց մամուլը խօսեց այն ժամանակ, երբ հայ մամուլը իր արդարացի բողոքը բարձրացրեց։ «Սախալխո Փուրցելի» իր № 597-ում բերելով «Հորիզոն»-ում Յով. Թումանեանի յօդւածից Անդրանիկի խօսքերը՝ ասում է.

«Հորիզոնի» յայտնած յանդիմանութիւնը արդարացի կը լինէր այն ժամանակ, երբ վրաց հասարակութիւնը համակրծիք լինէր և արդարացի համարէր այդ մեղադրանքը։ Եթէ որևէ մէկը մի անհիմն մեղադրանք է յայտնում, այդ դեռ չի նշանակում, թէ վրաց հասարակութիւնը կը հաւատայ և որևէ նշանակութիւն կը տայ այդ բանին։

Մենք գիտենք, որ վրաց հասարակութիւնը այդ պրովոկացիային չի հաւատայ, սակայն այն էլ գիտենք, որ «Սախ. Փուրց.» և այլ թերթերի լռութիւնը շատ չարերի տարակուսանքի մէջ կը ձգէր։ Երբ հարցը վերաբերում է այդպիսի ստոր պրովոկացիային, նրանք աւելի քան պարտաւոր են հասարակութեան և ընթերցողների առաջ պարզելու բանի էութիւնը, յայտնելով որոշ կարծիք։

Որքան հասկանալի և պարզ են յիշւած թերթի ասածները, այնքան անհասկանալի և նոյն իսկ տարօրինակ է «Սաքարթւելօ» թերթի դրութիւնը. Նրա հրապարակախօսները ուղղակի հաշիւները կորցրել են։ Բաւական չէ, որ այդ մարդիկ նոյն իսկ չեն էլ կարդացել «Սամշոբլօ» թերթի յօդւածը, դեռ համարձակւում էլ են հերքել այն, ինչի մասին բնաւ գաղափար չունեն։ Նրանք պարզօրէն ասում են, որ նման «վրդովեցուցիչ յիմարութիւն» ոչ մի վրաց թերթում տպւած չէ եղել, և որ այդ հայ «պլուտոկրատիայի» սարքած պրովոկացիան է... Տեսէք, թէ ինչպէս միամիտ է ձևանում այդ թերթը (№ 139).

«Ցարդելի թերթերը („Баку", «Հորիզոն»)—ասում է նա, — երբ տպում են այնպիսի մի վրդովեցուցիչ յիմարութիւն,*) որը՝ ինչպէս „Баку"-ն է ասում, զարմացրել է Անդրանիկին, պէտք է գոնէ յիշել թերթի անունը, համարը, օրը, հակառակ դէպքում այդ սովորական պրովոկացիա պէտք է համարել և արդարացի է Անդրանիկը, երբ ասում է, որ «ամենայիմար վրացին անգամ այդ չէր ասի»։ Այդ միմիայն հայ խմբով քաղաքագէտներն են ասում ու գուցէ պարզում իրենց սրտի ցանկութիւնները։

Լսո՞ւմ էք, ընթերցող... հայ քաղաքագէտներն են հնարել այդ պրովոկացիան... Ի՞նչ ասել՝ եթէ նրանք ամեն մի հարցում այդքան են իրազեկ, լաւ օգուտ կը տան վրաց հասարակական գործին, խօսք չկայ...

«Վրդովեցուցիչ յիմարութեամբ» գրաւող թերթի անունը, համարը, օրը արդէն երևի յայտնի կը լինի «Սաքարթւելօ»-ին և նա կարիք չի զգայ մեր օգնութեան, սակայն մենք մի այլ ծառայութիւն կը մատուցէինք նրան։ Մենք մի այլ թերթի անունը կը տանք, որը բոլորովին յետ չի մնացել «վրդովեցուցիչ յիմարութեամբ» գրաւող թերթից։ Գուցէ այդ «Սաքարթւելօ» ի համար անպատւելի լինի և, գուցէ քէֆին էլ չգայ, սակայն մեղքը մերը չէ։

Ինչով են տարբերւում Քութայիսի «Սամշոբլօ»-ի պրովոկացիայից հետևեալ տողերը.

«Դեռ մեր կողմից ոչ մի կասկածելի զինում տեղի չէ ունեցել եւ Մեսրոպն էլ մեր եպիսկոպոսը չէ, որ բռնուած եւ արդէն գրաւուած զէնքը վրացիների կասկածելի պատրաստութիւն համարէինք»։

«Սաքարթւելօն» հազիւ տարբերութիւն գտնի այդ տողերի և «Սամշոբլօ»-ի ասածների միջև... Այդ երկուսի միտքն էլ նոյնն է։ Այդ թերթի համարն է 114, օրը—24 մայիս, երեսը—3 րդ. սիւնակը—2-րդ, իսկ անունը... անունը «[illegible]»։ Այդ թերթը մայիսի 24-ին գրում է հայերի կասկածելի զինման մասին, իսկ 18 օր անց, յունիսի 12-ին այն համարում է «վրդովեցուցիչ յիմարութիւն»... Մենք հրաժարւում ենք այս զարմանալի կերպարանափոխութիւնը հասկանալուց։

Իսկ «Սամշոբլօն» իրենն է կրկնում. Նա նոյնն է պնդում իր № 371-ում, ինչ ասել էր № 355-ում։

«Հայերէն թերթերին,—ասում է նա,—առանձնապէս ռուսերէն տառերով տպւող „Баку"-ին, շատ է բարկացրել այն ինսինուացիան*), որը վերաբերւում էր եպ. Մեսրոպի ստացած զէնքերին և որը նկատեցին վրացերէն թերթերը։

Զարմանալի է, ինչ կայ այստեղ վրդովւելու։ Երևում է հայերը առանձին տեմպերամենտի մարդիկ են եղել։ Երբ նրանց մասին մարդ ճշմարտութիւնն է ասում, նրանք այդ ինսինուացիա և «պրովոկացիա» են համարում, իսկ եթէ իրենց ուրիշների անարդար կերպով «դաւաճան» յայտարարման դէմ մարդ բան է ասում, առարկում են, որ «մեղադրեալը միշտ իրեն արդարացնել է ցանկանում»։

Ի՞նչ անուն կարելի է տալ այդ սանձարձակ թերթին։ Մեզ է նրա համար պրովոկատոր բառը նոյն իսկ...

*) Ամեն տեղ ընդգծ. մերն են. Խմբ.

*) Չակերտները երևի մոռացւած են. Խմբ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿԻՑ-ԱՇԽԱՏԱԿՑԻ ՁԱՅՆԸ

(Նամակ խմբագրութեան)

Ընթերցող հասարակութեան համար անհերքելի է գաւառական թղթակից-աշխատակցի մատուցած ծառայութիւնը լրագրական գործին, որը արժանացել է խմբագրութեանց կողմից «բարոյական վարձատրութեան»։ Այս տիպի լրագրողները միշտ համարւել են թերթին կենսունակութիւն և թարմութիւն մատակարարող ուժեր։

Սակայն, սա մեդալի մի կողմն է. մինչդեռ մեր լրագրական ասպարէզի այդ նւիրւած տարրը իր այդ սեւ աշխատանքի համար ցայսօր չի վարձատրւել եթէ ոչ բաւարար, գոնէ ամենաչնչին չափերով։ Հրապարակի վրայ կան բազմաթիւ այդպիսի աշխատակիցներ, որոնց աշխատակցութիւնը մեր յայտնի օրաթերթերի համար եղել է չափազանց օգտաւէտ և անհրաժեշտ, նրանց տւած նիւթերը ընթերցող հասարակութեան համար հետաքրքրական և գնահատելի, սակայն, երբ հարցը վերաբերել է նոյն աշխատակիցների սեւ աշխատանքի վարձատրութեան խնդրին, այդպիսի դէպքերում լրագրական վարիչները պահպանել են քար-անտարբերութիւն։

Ծանօթ ենք մի գաւառական աշխատակցի, որը 25 տարի անընդհատ աշխատակցել է մի յայտնի օրգանի, տալով հասարակաարժէք խնդիրների շուրջ լուրջ ուսումնասիրութիւններ, յօդւածներ, սակայն 25 տարւայ ընթացքում չի ստացել 25 կ. վարձատրութիւն անգամ։

Գաւառական աշխատակիցը, երբ դեռ իր աշխատանքի արդարացի վարձատրութիւնը չի պահանջել, միշտ սիրելի, յարգելի է խմբագրութեան կողմից, սակայն երբ նոյն անխոնջ մշակը «յանդգնութիւն» է ունեցել վերոյիշեալը պահանջելու, շատ անգամ խմբագրութիւնները երես են թեքել նրանից։

Ժամանակ չէ՞, արդեօք, որ գաւառական լրագրողի անխուսափելի աշխատանքը արժանանայ ոչ միայն «բարոյական խրախուսանքների», այլ և նիւթական որոշ վարձատրութեան, որի շնորհիւ նա՝ օրգանապէս կապւելով որև է թերթի հետ՝ ցոյց կը տայ աւելի արդիւնաւէտ և շօշափելի գործ։

Ժամանակ չէ՞, վերջապէս, որ մեր գաւառական լրագրողները գիտակցելով իրենց պրոֆեսիոնալ շահերը՝ կազմեն մի միութիւն, որի անդամները տեսնելով իրենց իրաւական և տնտեսական դրութիւնը՝ պահանջ դնեն, որ վերջ տրւի մեր թերթերի աւանդական սովորութեան և նրանց թափած աշխատանքը գնահատւի ըստ արժանւոյն։

Մ. Ղազարեան
Դիսակ

Թիֆլիս, 13 յունիսի

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հ. Կ. Կոմիտէին Էրզրումից տեղեկացնում են, որ այնտեղի փախստականների թիւը այժմ 700-ի է հասել, իսկ շրջակայ գիւղերում կան 2,000։ Նոյն հաղորդագրութեան մէջ ասւած է, որ Տերսիմը մեր զօրքերի գրաւելուց յետոյ կգտնւեն 6,000 հայեր։

◆ Մուշից հեռագրում են Հ. Կ. Կոմիտէին, որ այնտեղ այժմ 14,300 փախստականներ կան և խմբերով գալիս են նորերը։

◆ Սարիղամիշից հեռագրում են Քաղաք. Միութեան Կովկ. բաժանմունքին, որ օր. Մեղւորեանը Խնուսից այնտեղ է բերել 98 գաղթական որբեր։ Քաղաք. Միութեան լիազօրը խնդրել է երկաթուղու վարչութեանը, որ որբերին Թիֆլիս բերելու համար վագոն յատկացնի։

◆ Ալաշկերտի որբերի փոխադրութեան և նրանց ընթացիկ ծախսերի համար Հ. Կ. Կոմիտէն 2,000 ռ. ուղարկեց կոմիտէի լիազօր Օթարեանին, իսկ 1,000 ռ. էլ կթան կովեր գնելու։

◆ Երեկ Ալաշկերտ մեկնեց բժ. Կրեսսին՝ այնտեղի ամերիկեան բժշկա-սանիտարական խումբը ղեկավարելու համար։ Նրան ուղեկցում է տիկ. Թ. Բիւրքչեանը։

◆ Քաղաքների Միութեան Կովկ. բաժանմունքը դիմել է փախստականների գործի գլխաւոր լիազօր Գեներալ Թամամշեւին և խնդրել, որ Ռիզէի փախստականներին 100 մահճակալով մի հիւանդանոց բանալու համար բաց թողնի 10,000 ռ. միանւագ հիւանդանոցի կահաւորման և ամսական 4,000 ռ. ընթացիկ ծախսերի համար։

◆ Քաղաքների Միութեան Կովկասեան բաժանմունքը միջնորդել է, որ հարկն է, որ փախստականների մէջ գործող Միութեան ծառայողների հիւանդութեան և մահւան դէպքերում նրանց ընտանիքներին նպաստ տրւի այն չափով, որ չափով տրւում է Համառուսական Զեմստւային Միութեան մէջ ծառայողներին։

◆ Զինւորական իշխանութիւնը դիմելով Քաղաքների Միութեան Կովկ. բաժանմունքի լիազօրին՝ առաջարկել է, որ Բայազէտի հիւանդանոցին կից բացւեն բարակներ սուր-վարակիչ հիւանդութիւնների համար։

ԼՐԱՏՈՒ

ԹԻՖԼԻՍ

Կովկասի Փոխարքայի կարգադրութեամբ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կայարանում դիմաւորելու են բոլոր բարձրաստիճան անձինք, գլխաւորութեամբ Փոխարքայի քաղաքացիական մասի օգնական իշխ. Օրլովի։ Եւ որպէսզի հասարակութիւնը կարողանայ պատշաճ ընդունելութիւն ցոյց տալ Վեհափառին, Փոխարքայի ցանկութեամբ նրա սալոն-վագոնը Թիֆլիս կայարան կը հասնի կիրակի, առաւօտեան ժամը 10-ին, թէև Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը տեղս հասած կը լինի ժամը 8-ին, բայց կանգ կառնի Նաւթլուղում՝ մինչև 10-ին մօտ։

◆ Յունիսի 21-ին Կովկասի Փոխարքային ներկայացան Տրապիզոնի ամերիկեան հիւպատոս Վ. Ջենկինս, Թիֆլիսի փոխ-հիւպատոս Կրեսսի և Սպահանի նոր նշանակւած պրինց Զիլլի-Սուլթան, նրան ուղեկցող Պետրոգրադի, Բագւի և Թիֆլիսի պարսկական հիւպատոսները, որոնք երեկոյեան ժամը 8-ին հրաւիրւեցին ճաշի Փոխարքայի Պարսկական-Դահլիճում։ Ճաշը տևեց մինչև գիշերւայ ժամը 10 ը, որից յետոյ Փոխարքան մեկնեց Կոջոր։

◆ Վեհափառ Հայրապետի ընդունելութեան յանձնաժողովին կից, առաջնորդարանում, սահմանւած է մամուլի բիւրօ՝ լրագիրներին պարբերաբար ճշգրիտ տեղեկութիւններ հաղորդելու համար։ Բիւրօի կազմն է՝ կարգադրիչ յանձնաժողովի նախագահ Տիգ. Նազարեան և քարտուղար՝ Յակ. Աղաբաբ։

◆ Երեկ Քաղաքների Միութեան Կովկ. բաժանմունքի բժշկա-սանիտարական մասի գլխաւոր բժշկի օգնական բժ. Հ. Օհանջանեանը մեկնեց Ղարս՝ Միութեան նոյն շրջանում գտնւող 13 հիւանդանոցները դիտելու համար։

◆ Մինիստրների խորհրդի նախագահ հոֆմէյստեր Շտիւրմերը յայտնել է Կովկասի Փոխարքային, որ Թագաւոր Կայսրը բարեհաճել է հրամայել, որ անյապաղ մինիստրութեան կողմից քննութեան առնւի Կովկասեան լեռնաշղթայով Թիֆլիս—Վլադիկաւկազի միջև էլեքտրական երկաթուղի անցկացնելու օրինագիծը։

◆ Պետրոգրադից վերադարձաւ Վրաստանի էկզարխ Պլատոնը։

◆ Ի նկատի ունենալով, որ լւացքի սապոնի ֆունտը առևտրականները ծախում են 50—60 կ., քաղաքային վարչութիւնը առաջարկել է Տոլլէի և Բասենցեանի սապոնի գործարաններին, որ փութը 14 ռ. սապոնը վաճառեն իրեն՝ սպառողական և քաղաքային կենսամթերքների խանութներում էժան գնով ծախելու համար։

◆ Վերջերս շաքարի վաճառումը կանոնաւորել է և գնորդների թիւը 80%-ով պակասել է, շնորհիւ այն հանգամանքի, որ շաքարը տրւում է միմիայն տնային գրքով (ДОМОВАЯ КНИГА), օրինակ Վերայի քաղաքային խանութը, որ առաջ օրական շաքար էր տալիս 800 գնորդի, այժմ 100-ից աւել գնորդ չէ ունենում։

◆ Քաղաքային վարչութիւնը տեղեկանալով, որ կայարանում ստացւած են 15 վագոն ալիւր զանազան վաճառականների անունով, իսկոյն տէրերին առաջարկեց ալիւրը բաց թողնել հացթուխներին սահմանւած սակագնով. բացի այդ, երեկ ստացւեց 12 վագոն քաղաքային ալիւրից, իսկ այսօր սպասւում են մի քանի պարենաբաշխ գնացքներ լի ալիւրով, որով մի առժամանակ քաղաքը ալիւրի կարիք չի զգայ։

◆ Նախալովկայից մի պատգամաւորութիւն ներկայացաւ նահանգապետին և խնդրեց, որ Պաւլովսկայա փողոցում գտնւող տները զօրանոցների չվերածւեն, այլապէս պահեստի զինւորների ընտանիքներից մօտ 1,000 հոգի կը մնան անպատսպար։ Նահանգապետը խոստացել է այդ մասին միջնորդելու, ուր հարկն է։

◆ Կ. Հ. Բ. ընկ. խորհուրդը շնորհակալութեամբ ստացել է Վոլժսկի-Կամսկի Թիֆլիսի բաժանման բանկից սեփական նոր շինութիւն տեղափոխւելու առթիւ 1,000 ռ.։

◆ Քաղաքային դուման քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեանին տւել է երեք շաբաթեայ արձակուրդ։

◆ Հարաւ-մանջուրեան երկաթուղու ներկայացուցիչ Կ. Իգան Թիֆլիսի մի քանի խոշոր գործարանների արտադրութիւնների հետ ծանօթանալուց յետոյ մեկնեց Փոթի, այնտեղից էլ կը մեկնի Վլադիկաւկազ, ապա Նապոլի։

◆ Այսօր կը կայանայ քաղաքային ծառայողների տնտեսական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը։

◆ Քաղաքային վարչութիւնը որոշել է Դիդուբէում բաց անել քաղաքային կենսամթերքների մի խանութ № 11։ Փնտրւում է համապատասխան շէնք։

◆ Նահանգապետը պանիրը թագցնելու համար 2,000 ռ. տուգանքի է ենթարկել Գ. Բաղդասարեանին և 1,000 ռ. Ս. Դաւթեանին։ Վճարելու անկարող լինելու դէպքում առաջինին 2 ամսւայ բանտարկութեան, երկրորդին՝ 1 ամսւայ։

◆ Անզգուշութիւնից, յունիսի 20-ին, առաւօտեան ժամը 9 և կէսին հրդեհ առաջացաւ Ինժեներնայա փող. գտնւող նախկին նահանգական քարտուղար Ն. Վարդանեանի տանը։ Վնասները հասնում են 20,000 ռ.։

◆ Յունիսի 22-ին Բէզլի-Ահմեդից եկաւ № 207 վարակիչ հիւանդներով գնացքը՝ լի վիրաւոր զինւորներով, որոնց թւում ... գերի զինւորներ, մի մասը յանձնեց Նաւթլուղի զինւորական հիւանդանոցի տնօրէնութեանը, իսկ միւս մասը տեղաւորւեց քաղաքային բարակներում։

ԿՈՎԿԱՍ

Մեղրիում բոժոժի բերքն այս տարի յաջող է. մտադրութիւն կայ բոժոժը կենտրոնացնել սպառողական ընկերութիւնների ձեռքը։

◆ Թերեքից հաղորդում են, որ նաւթարդիւնաբերողների խորհուրդը միջնորդել է զինւորական իշխանութեան առջև, որ գործարանների բանւորներին զօրքի մէջ առնելը յետաձգւի մի առ ժամանակ՝ աշխատաւոր ձեռքերի բացակայութեան պատճառով։

◆ Ախալցխայի գաւառի Աժխուր գիւղում երևացել են դիֆտերիտ և կրկնւող տիֆ հիւանդութիւնները։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ

ՀԱԿԱՌԱԿ ՔԱՅԼԵՐ

Մինչև այսօր, մեր դպրոցների հոգաբարձական կազմերը՝ դպրոցների կամ թէ ուսուցչական խմբերի վերաբերեալ այս կամ այն որոշումներն անելիս՝ երբ ենթարկւում էին լուրջ քննադատութեան, իրենց արդարացնելու համար պատճառաբանում էին թէ՝ ինչ անեն իրենք, երբ մեր դպրոցները ո՛չ կարգ ունեն, ո՛չ կանոնադրութիւն. ոչ հոգաբարձութեան իրաւունքների սահմանն է պարզ, ոչ աւագ-ուսուցչինը՝ որոշ, և ո՛չ էլ գիտեն ուսուցչի իրաւունքների չափն ու սահմանը։

Անհիմն պատճառաբանութիւններ...

Այսօր, ուղիղ մի ուսումնական տարի է, որ մեր ծխական դպրոցները ստացել են ներքին կանոնադրութիւն։ Մի կանոնադրութիւն, որ ժամանակակից հանգամանքների մէջ՝ դարձաւ հնարաւոր է եղել կազմելու ժողովրդական սկզբունքներով։ Մի կանոնադրութիւն, որի թէ սկզբնական և թէ վերջնական խմբագրութեան ընթացքում՝ մասնակցել են և մեր դպրոցների հոգաբարձութիւնների ներկայացուցիչները, և՛ ուսուցչութեան կողմից ընտրւած անձինք և թէ մամուլի կողմից եղած ներկայացուցիչները։

Այդ կանոնադրութիւնը երկու տարի առաջ, դեկտեմբերին, Էջմիածնում հաւաքւած պատգամաւորական ժողովներին իր հաւանութիւնը գտնելով, ի վերջոյ տպագրւել է և Վեհափառ Հայրապետի կարգադրութեամբ ուղարկւել մեր դպրոցների հոգաբարձութիւններին անշեղ գործադրելու։ Բայց և այնպէս, դարձեալ, օրը ցերեկով, դպրոցական իշխանութիւնների աչքի առաջ, մեր դպրոցների յարկերի տակ, հոգաբարձութիւնների կամայականութեան են ենթարկւում և՛ մեր դպրոցները, և՛ աւագ-ուսուցիչները և՛ ուսուցչական խմբերը։

Երեկ մէկ, այսօր երկու, արդէն հինգ-վեց տեղից մեր դպրոցներից ազատ են կացուցել ամբողջ ուսուցչական խմբեր։

Կանոնադրութեան № 40-րդ յօդւածն ասում է. ամեն մի ուսուցչի արձակման դէպքում, հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է պատճառաբանւած մի զեկուցում ուղարկել թեմական տեսչին, որը գրաւոր բացատրութիւն ստանալով արձակւող ուսուցչից և կամ ուսուցչուհուց՝ կցում է հոգաբարձութեան զեկուցման և ներկայացնում թեմական իշխանութեանը։ Վերջինս միայն՝ քննելով երկու կողմերի դրութիւնները՝ հաստատում և կամ բացասում է հոգաբարձութիւնների այս կամ այն որոշումները։

Ահա կանոնադրութեան ուղիղ ճանապարհը...

Իրաւունքների այս պարզ ու որոշ օրերին՝ իմացանք, որ Հաւլաբարի Շամքորեցոց դպրոցի հոգաբարձութիւնը՝ իրաւունք է համարել մի ամբողջ խումբ ուսուցիչների փողոց նետել... Նոյնը Հաւլաբարի Էջմիածնեցոց հոգաբարձութիւնն է արել իր ուսուցչական խմբի հետ։ Նոյնն է արել և ս. Մինասի դպրոցի հոգաբարձութիւնը։

Պակաս անկանոնութեամբ չէ վարւել, ինչպէս լսեցինք, Թանդոյեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը իր երկու թէ երեք ուսուցչի դասերի կրճատման ու մէկի արձակման խնդրում։ Երեկ էլ լսեցի, որ Ախալցխայի հոգաբարձութիւնն է դարձեալ ուսուցչական ամբողջ խումբն արձակել... Ու այսպէս երևի շատերը կան, որոնց մասին դեռ չգիտենք։

Սա ինչ ձև է, ինչ քաջութիւն... պարոնայք հոգաբարձուներ, գիտենք, որ կասէք, թէ դպրոցի շահն ենք ի նկատի ունեցել... բայց չէ՞ որ դա սխալ, անկանոն, կանոնադրութեան հակառակ քայլ է։

Մենք սրանով չենք ասում թէ՝ եթէ իրաւ որ մի ուսուցիչ և կամ աւագ-ուսուցիչ, իր կոչման տէրը չէ՝ պահեցէք անվերջ, ո՛չ. քաւ լիցի, այլ ասում

digitised by A.R.A.R.@

ներ՝ արէք ամէն ինչ կանոնադրութեամբ։ Չէ՞ որ այդ կանոնադրութիւնը դուք էք մշակել, ձեր Նախորդներն են մշակել։

Նեկ-Տար

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌՕՐԵԱՑ ԿԵԱՆՔԸ

Շուլաւէր, 17 յունիսի

Այս տարի ցորենի, գարու և խոտի բերքը շատ լաւ է, սակայն մշակներ չլինելու պատճառով՝ շատ տեղեր խոտերը մացին առանց հնձելու։ Սկսած է գարու և ցորենի հունձը։ Մարդիկ, որոնք հազիւ թէ հունձ անել գիտեն, օրական 4—5 ռուբլի օրավարձ են ստանում, հացն էլ հետը։ Ուրիշ վայրերից եկած գաղթական մշակները ևս ստանում են այդչափ օրավարձ։ Թեզճ ռաշպարը սերմացուն թանգ առնելով, մշակին այդպէս թանգ վճարելով, դարձեալ ինքն է մնում զատարկաձեռն։ Եզան մէկը, որ առնում էր մինչև պատերազմի սկսելը 60—70 ռ., այժմ 250—300 ռուբլուց պակաս չեն տալիս. շատ շատերը ռաշպարներից զլանալով եզների մեծ արժէքից, իրենց եզներն ու գոմէշները ծախեցին թանգ գներով. շատերը իրենց համեստ ռաշպարութիւնը թողած՝ տասը անոզածախողներ են դառել, երբեմն էլ չընտրելով հարևանից գողացած եզը՝ չնչին գնով առնելով վաճառում են մի ուրիշի—հեռու տեղ տանելու, հեռացնելու, հետքը կորցնելու համար։ Մինչև պատերազմը Շուլաւէրի ռաշպար դասակարգն ունէր մօտ 3—400 սայլ, այժմ հազիւ 100 սայլ մնացած լինի գիւղում։

Այգիներից նրանք միայն այս տարի բերք կը ստանան, որոնք անցեալ տարի կանոնաւորապէս բժշկել էին, իսկ որոնք չէին բժշկել, համարեա փչանում են։ Արքասը այնքան ուշացաւ, որ իրեն ժամանակին հնարաւորութիւն չունեցանք բժշկել այգիները, սակայն դարձեալ ուշ չէ, հարկաւոր է բժշկել, որպէսզի գալ տարի աւելի վատթար դրութեան մէջ չընկնենք։ Մնում ը 250 փութ մի կերպ ստացանք Ալլահվերդի ֆրանսիական գործարանից։

Սկզբում գիւղացիք շատ դանդաղութեամբ էին մօտ գալիս ծծումբին, որովհետև գիւղում մի խումբ ցեցեր՝ սկսել էին տարածել, որ «երբւած ծծումբը անպէտք է, որ վերջերը այրում, խաղողը փչացնում է»։ Բայց երբ հարևան գերմանացի գաղութներից մարդկանց միջնորդութեամբ 50-60 փութ տարան՝ նշանակած գնից 1 ռ. աւել վճարելով ու փորձելուց յետոյ երբ տեսան, որ ծծումբը լաւ տեսակից է, գիւղացիները նոր խելքի եկած գնեցին մնացած մասը և սկսել են բժշկել այգիները, բայց մնացած մասը այնքան քիչ է, որ նրանց հազիւ բաւականացնի։

Կառուցւում էր Շուլաւէրից դէպի Լոռի տանող խճուղին. այդ խճուղու նախնական աշխատանքները, հողի գործը և խիճ ածելը գիւղացիները իրենք էին կատարում, տպա այդ պարտականութիւնները վերջացնելուց յետոյ յանձնելու է զեմստւօին։ Այնուհետև բոլոր ծախքերը, թէ կամուրջների համար, թէ ծառայողների և ինժեներների ռոճիկները պէտք է լրացւի զեմսկի գումարներից։ Այստեղ էլ նոյն ցեցերը իրենց դերումն էին, սակայն գիւղ-ցիք արդէն հասկացել էին նրանց չար ոգին, առանց նրանց լսելու իրենց պարտքը կատարեցին, որքան կարող էին, իսկ մնացած մասի համար ճանապարհ կառուցող յանձնաժողովը ի նկատի ունենալով մշակների թանգութիւնը, որոնց պատճառով գիւղացին կարող է զրկւել իր տարեկան բերքից, ինչպէս մեր հասարակութեան, նոյնպէս միւս հասարակութիւնների համար, որոշում կայացրեց ճանապարհի գործը յետաձգել ու վերսկսել սեպտեմբերին, դաշտային աշխատանքները վերջացնելուց յետոյ։

Ամսոյս 1-ին պ. Նահանգապետը Շուլաւէր գտնւած ժամանակ, հասարակութեան ներկայացուցիչ՝ երը խնդրեցին միջնորդելու, ուր հարկն է, ընթացք տալու հետևեալ մեր անյետաձգելի խնդիրներին.

1) Բանալ Շուլաւէրում 4 դասեան տարրական, կամ 4 դ. գիւղատնտեսական դպրոց. 2) Զեմսկի գումարներով կառուցել անցեալ տարի հեղեղների տարած կամուրջները և նորոգել քանդւած ալիները. 3) Շուլաւէր գիւղը, որպէս գաւառի կենտրոն, Սղնախի և նման գաւառական քաղաքների, միջնորդել այդ ձեր քաղաք դարձնելու, որի համար արդէն վաղուց

Ա. Դալլաքեան

գրւած է եղել և կազմւած է համախոսական։ Պ. Նահանգապետը լսելով մեր խնդիրները, շատ սիրով ընդունեց ու խոստացաւ ի կատար ածել։

Իշխանութեան կարգադրութեամբ 2000 գաղթականներ, որոնք գտնւում են Թիֆլիսում, տեղափոխւում են Բորչալուի գաւառը, որոնք տեղաւորւելու են գերմանական Եկատերինոֆելդում և Լոռի գիւղերում, իսկ 600 հոգին Շուլաւէրում։

Ա. Դալլաքեան

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ.—Անիի վերջերս այցելողները պատմում են, որ պրոֆ. Մառի կարգադրութեամբ այնտեղ այս ամառ ևս կատարւելու են որոշ աշխատանքներ։ Այդ մասին Մառը յայտնել է նամակով Անիի վանահայր Միքայէլ վարդապետին։ Աշխատանքները կատարւելու են Մառի երկու օգնականները։

— Շրջանիս (Շիրակի) գիւղացիութեան դրութիւնը գնալով վատանում է։ Ալիւրի պակասութիւնը խիստ զգալի է։ Առաջիկայ հունձն սկսելու համար գիւղացիները սաստիկ մտահոգւած են՝ գերանդիներ չճարելու պատճառով։ Եղած գերանդիները ծախւում են առասպելական գներով, հատը 10—15 ռ.։ Ալէքսանդրապոլում մի երկու դարբիններ փորձել են գերանդի շինել, փորձն անցել է բաւարար։

— Տեղիս ծխ. դպրոցների ուսուցիչները մտադիր են Ալէքսանդրապոլի ուսուցիչների դրամական ֆոնդ կազմել։ Փորձւած ուսուցիչները խորհրդակցում են այդ մասին։ Մեզանում, թէ քաղաքի և թէ մանաւանդ շրջանի գիւղերի հայ ուսուցչութեան նիւթական վիճակը միանգամայն անբաւարար է։

Ջան

ՓԱՌԱԿԱ (Գողթն. գաւ.) — Փառակայում ամէն բան սոսկալի թանգացել է. մի քանի մութ մարդիկ, օգտւելով հանգամանքից, աւելի են թանգացնում ուտեստի պաշարը. օրինակ՝ իւղն ու պանիրը, որ գիւղացիք են ծախում, մեզ մօտ աւելի թանգ է, քան շրջակայ գիւղերում. անիւղ պանիրը ծախում են փութը 7—8 ռուբլով, իսկ մօտիկ Ցղնայ գիւղում մեր գիւղացիք տանում ծախում են 6 ռ.։ Իւղը մեզ մօտ արժէ 40 ռ., իսկ Ցղնայում 37 ռ.։ Հացի գործը անտանելի է։ Նախիջևանի գիւղերից թուրք իշապանները բերում ծախում են փութը 4 ռ. 20 կ.—4 ռ. 40 կ., բայց կէս մասն է միայն ցորեն, մնացածը հող է, աւազ և այլն։ Ջրու քրէնը չափից դուրս թանգացել է։ Անցեալներում գիւղից տանում էին Նախիջևան 2 ռ., այժմ 8—10 ռուբլի են պահանջում։

Սեփան

ՂԱՄԱՐԼՈՒ (Երև. գաւ.) — Ղամարլուցին շատ լաւ գիտէ տեղային ապրանքներ արտահանելու ձեր Ռուսաստան և ուրիշ քաղաքներ, նոյնպէս և այն տեղերից ապրանքներ ներմուծելու ձեր։ Այժմ անհագին քանակութեամբ գինի է արտահանւում Ղամարլուից դէպի Ռուսաստան և այնտեղից տեղս ներմուծւում շաքար, ալիւր, ցորեն և նաւթ։ Վերջինիս գինը շնորհիւ տեղիս սպառողական խանութի՝ իջել է 5 ու կէս 6 կոպէկ, այն ինչ առաջները ծախւում էր չտեսնւած գներով։ Ալիւրի գինն էլ գնալով օրէցօր իջնում է, աչքի առաջ ունենալով այս տարւայ ցորենի առատ բերքը։ Սպառողական և վարկային ընկերութիւնները շուտով կբստանան Ռուսաստանից և այլ վայրերից ալիւր և ցորեն, որոնց ստացման հետ աւելի կընկնեն ալիւրի և թէ ցորենի գները։ Ինչ վերաբերում է շաքարին՝ սրա գինը նոյնպէս իջել է։

Միք. Բաբախանեան

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

„Нов. Вр."-ին Ցիւրիխից հեռագրում են. Ռուսաց զօրքերի նոր աջողութիւնները, աւստրիացիների նահանջն Իտալիայում և անգլիացիների անպասելի յարձակումը յուզել են գերմանացիներին և շատ ուժեղ տպաւորութիւն գործել Բեռլինում, առաջ բերելով մի շարք ցոյցեր և ծայր աստիճան կատաղեցնելով սովից տառապող բնակչութիւնը։ Ընդհանուրի կարծիքով, Ցիւրիխի մօտ Գերմանիայի գործած վերջին ճիգը յուսահատական մի փորձ էր Վերդէնը նախ քան անգլիական յարձակումը վերցնելու համար։ Գերմանիայի ներքին դրութիւնը կենսամթերքների պակասութեան հետևանքով հետզհետէ վատանում է և լուրջ բարդութիւնների վըտանգ է սպառնում։

— Աւստրիա - Հունգարիայում զէնքի են կանչւում պահեստի բոլոր զինուորները մինչև յուլիսի 1-ը։

— «Vorwärts»-ի մէջ գնդապետ Գեդկէն մատնանշում է, որ ռուսաց ձախ թևը անընդհատ առաջ է շարժւում Գալիցիայում և ռումինական սահմանի երկայնքով։ Աւստրիացիները նորից յետ են քաշւել դէպի Կարպատեան լեռների ստորոտները, ուր նրանք գտնւում էին անցեալ տարի փետրւարին։ Սրա հետ միասին Գեդկէն խորհուրդ է տալիս ուշադրութեամբ հետևել անգլիական ճակատում սկսւած եռուն գործողութիւններին և հարց է տալիս, թէ անգլիական յարձակման հետ միաժամանակ դաշնակիցները յարձակման չեն դիմել արդեօք Սալոնիկից։

— Բրիտանական ճակատից Լոնդոնի թերթերին հաղորդում են, որ անգլիացիներն աշխատում են իրենց հզօր արտիլերիայի կրակով քարուքանդ անել գերմանական ամրացրած դիրքերը, ոչնչացնել նրանց ռազմամթերքների պահեստները, փչացնել թիկունքի հաղորդակցութեան գծերը և առհասարակ զրկել նրանց լայն ճակատի վրայ հակայարձակման դիմելու հնարաւորութիւնից։

— Բուխարեստից հեռագրում են, որ բուլղարական զինւորական իշխանութիւնների կարգադրութեամբ մարդատար գնացքների երթևեկութիւնը Ռուշչուկ-Վառնա և Ռուշչուկ—Ստարա Զագորա գծի վրայ խստիւ արգելւած է։ Այդ բանը բացատրւում է նրանով, որ բուլղարական զօրքեր են փոխադրում դէպի ռումինական սահմանը։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 21 յունիսի

«Հորիզոնի» № 136-ի «Նամակներ խմբագրութեան» բաժնում տ. Շ. Շէքերջեան գրում է. «Պ. Միք. Աստւածատրեանը նկարագրելով Միրանւորի վանքի որբանոցը մի քանի անհիմն տեղեկութիւններ է տւել» և այդ անճշտութիւնները մէջ է բերում կէտ առ կէտ, որոնց ես կը պատասխանեմ ըստ էութեան։

1) Արդարև, ես մի պարզ թիւրիմացութեամբ օր. Աննիկ Դերձակեանի գեղեցիկ գործը վերագրել եմ մի ուրիշին, որի համար յարգելի օրիորդից հազար անգամ ներողութիւն եմ խնդրում։

2) Այս կէտում տիկինն է թիւրիմացութեան մէջ։ Իմ յօդւածում չի ասւած թէ՝ տ. Շէքէրջեանը յայտնեց, որ մաքրութիւնը տարւում է միւս որբանոցների պէս, այլ ասւած է՝ «ըստ տ. Շէքերջեանի տեղեկութեան», որ կը նշանակի թէ՝ նրա տւած տեղեկութիւններից ես եզրակացրել եմ, որ մաքրութիւնը այստեղ էլ տարւում է այնպէս, ինչպէս միւս որբանոցներում, ինչպէս օրինակ՝ շաբաթը մէկ անգամ սպիտակեղէնները փոխել, բաղնիք գնալ և այլն։ Այս կէտի սխալ ըմբռնումից էլ առաջացել են տիկնոջ յետագայ սխալ դատողութիւններն իր 2-րդ կէտում։

3) Իմ դիտողութիւնների մէջ երկու անգամ է նշանակւած մաեղէն ճաշ, որից և յօդւածս կազմելիս օգտւել եմ։ Իսկ թէ շաբաթը միմիայն երկու օր է պասւայ կերակուր տրւում, դրանով տիկինը դեռ չի ապացուցւում, թէ՝ մսեղէնը չորս անգամ է տրւում, որով հետև ուտիսայ այլ կերակուրներ էլ են տրւում—ոչ մսեղէն։

4) Ես ոչ մի որբանոցում, ինչպէս և Միրանւորի որբանոցում, չեմ հարցրել թէ՝ ինչ վարակիչ հիւանդութիւններ կան, այլ կամենալով ծանօթանալ որբերի առողջական դրութեանը ընդհանրապէս — միշտ հարցրել եմ. «Ի՞նչ հիւանդութիւններ կան»։ Իսկ տիկնոջ թւած վարակիչ հիւանդութիւնների անունները—սկարլատինա, կարմրուկ, տիֆ և այլն — երբեք չեմ հարցրել. այլ տեղ-տեղ այդ հիւանդութիւնների անունները ինձ պատասխանողներն իրենք են տւել։

Եզրակացութիւն. տիկինը ծածկել է ճակնտի ներկայութիւնը որբանոցում, ապա թէ ոչ, ինչու չպիտի յայտնէր, թէ որբանոցում հաւկուրք կայ, քանի որ նա տեսնում էր, թէ՝ ինչպէս ես կամենում եմ որբանոցի դրութեանը ըստ ամենայնի ծանօթանալ։

Իսկ այն բացատրութիւնը տիկնոջ, թէ՝ հաւկուրը անունդի պակասութեան արդիւնք չէ. այլ այն սոսկումելի, որ կրել են այդ թշւառները դժբախտ հայրենիքում—գալիս է կրկնակի ապացուցելու տիկնոջ անուղղամտութիւնը, որովհետև բոլոր որբանոցների որբերն են ենթարկւել այդ սոսկումներին։

Այս իմ եզրակացութիւնից բացի, պնդում եմ, որ որբանոցին շատ լաւ ծանօթ մի պարոն մի շարք մարդկանց ներկայութեամբ յայտնելով հաւկուրի մասին, ասաց, որ Միրանւորի որբանոցում սնունդը միանգամայն անբաւարար է։

Անհ ճշմարտութիւնը։

Միք. Աստւածատրեան

—

Թիֆլիս, 20 յունիսի

Անխիղճ շահագործման ենթակայ հայ դերասան-դերասանուհիներն են, պ. խմբագիր, որ ներկայ գրութիւնը ուղղում են ձեզ, վստահելով, որ չըպիտի մերժէք նրա հրատարակութիւնը։

Ցայտնի է, որ հայ բեմերի վրայ այնքան մեծ յաջողութիւն գտած «Արշին մալ-ալան» և միւս պիէսները իրենց ունեցած յաջողութեամբ պարտական են այս գործին նախաձեռնարկ եղող պ. Ս. Կարապետեանի ջանքերին և զոհողութիւններին։ Ցայտնի է նաև, որ այդ պիէսները 7—8 տարիներ փտելու են դատապարտւած եղել հեղինակի մօտ և որոնք սակայն հայ դերասանների կողմից անսահման փոփոխութիւններ ենթարկւելով՝ բոլորովին այլափոխւել են ու քիչ-շատ ներկայացւելի դարձել։ Աւելորդ ենք համարում փաստերով խօսել, ապացուցելու համար, որ վերոյիշեալ պիէսները երկու անգամ իսկ չէին կարող ներկայացւել, եթէ հայ դերասանները չլռայլէին ծայրայեղ ջանք։

Եւ ահա այսօր, երբ պ. հեղինակը շնորհիւ հայ դերասանների քրտինքի և հայ հասարակութեան փողերի՝ անսպասելի կերպով հարստացել է, թոյլ է տւել իրեն իր շահագործումն ծայրայեղութեան հասցնել։ Սկզբնական 10 ռ. հոնորարը 20 ի բարձրացնելուց յետոյ, իր պիէսները մենաշնորհ է (монополія) դարձրել պ. Մաղալեանին, իբր թարգմանչի(?), որը իր անունազգանունն անգամ դժւարութեամբ է գրում և որը եղել է պ. Կարապետեանի խմբում իբր հասարակ նւագածու։

Արդ, ի դիմաց իմ ընկեր դերասան-դերասանուհիների—մամուլի միջոցաւ առաջարկում եմ հեղինակ պ. Ուզէիրբէկին և պ. Մաղալեանին, որ յետ կենան իրենց վատթար քայլից ու անխիղճ շահագործումը չհասցնեն ծայրայեղութեան։

Ի դիմաց երկու խմբերի բողոքող դերասան-դերասանուհիների՝

Ց. Բաղդասարեան

Խմբագիր՝

Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Սուխումի Հայոց Որբախնամ «Գութ» ընկերութիւնը ստացել է հետևեալ միանւագ նւէրները՝ 1916 մարտի 1-ից մինչ 1 յունիս 1916։

Տ. Սարգսեան 35 ռ., տ. Վ. Խրիմեան 25 ռ., Մ. Աւճեան 10 ռ., Եղբ. Մնացականեաններ 6 ռ., Ցակ. Զէյթունեան, Երթ. Զէյթունեան, Ո. Գասպեան 5-ական ռ., Հ. Գարամանեան, Մ. Պատրիկեան, Գ. Սէմէրճեան, Տ. Մազմանեան, Ա. Մարապեան, Ա. Կիւրեղեան, տ. տ. Պատրիկեան, Ա. Եթիմեան, Գասպարեան, Զէյթունեան, Ն. Գասպարեան, պ.պ. Ս. Զօլաքեան, Գ. Մարգարեան, Հ. Հէքիմեան, Ե. Մուսաեան, Ե. Ֆօքսս (յոյն) 3-ական ռ., Ց. Ս. Տէրտէրեան, Ս. Էրզսիւզեան, տտ. Գ. Զօլաքեան, Մ. Ներսէսեան, պ.պ. Խ. Ճէրրահեան, Մ. Գաբրիէլեան, Կ. Բառթալեան 2-ական ռ., Եւիա Մուսաեան 2 ռ. 50 կ., Ա. Մուսաեան 1 ռ. 50 կ., Վ. Ծատուրեան, Ա. Կիւլեան, Ց. Սամուէլեան, Բ. Գասպարեան, Հ. Վարդիկեան, Մ. Պալթաեան, Ե. Զամանեան, Ց. Մինասեան, Վ. Գասապեան, Ս. Սարգսեան, Մ. Տէր Մկրտիչեան, Մ. Կիւրեղեան, Գ. Կակոսեան, Ա. Թօփալեան, Ս. Դանիէլեան, տ. Մուսաեան, օր. Վ. Սարգսեան, պ. պ. Մ. Գաբիկեան, Տ. Շիրակեան, Գ. Տէրտէրեան, Ց. Արգարեան, Ա. Տատիկեան, Տ. Կիւրեղեան, Գ. Բիտնիճեան, Ց. Պօյաճեան, Մ. Կիւրճեան, Վ. Սէյիսեան, Հ. Բէօսէեան, Մ. Նալպանտեան, Մ Ցովհաննիսեան, Ո. Մալխասեան, Մ. Մեծատուրեան, Ց. Կ. Բալեան, Մ. Վարդանեան, Մ. Ցովհաննիսեան, Մ. Պօղոսեան, Գ. Մարգարեան, Պ. Աւետիսեան, Վ. Աստատուրեան, տ. Ե. Մեծատուրեան, Հ. Անդրէասեան, օր.օր. Ա. Տէր-Գէորգեան, Ա. Գալանթարեան, Գ. Մազլեմեան, տտ. Մարապեան, Մէրճանեան, պ. Փ. Կակոսեան, տտ. Ս. Վարդանեան, Ո. Աւետեան, Հ. Գանսուզեան, Ա. Տէտէեան, Ն. Մուսերեան, Ս. Գաբիկեան, Ս. Ց. Գարամանեան, Մ. Ծատուրեան, Ե. Խոչեան, պպ. Ա. Ճաղտանեան, Վ. Զօլաքեան, Ա. Մուսաեան, Մ. Գաբիկեան, Ա. Զօլաքեան, Պ. Գալըֆճեան, տ. Վ. Ծատուրեան 1 ակ. ռ., Թ. Բաբերդցեան 56 կ., Ց. Թօփալեան, Տ. Սէմէրճեան, Ա. Թումանեան, Գ. Կանանեան, Ս. Գարապարոնեան, Մ. Գույումճեան, Մ. Գարապարոնեան, Մ. Մինասեան, Գ. Ծատուրեան, Ա. Պօղոսեան 50-ական կ., Կ. Արզումեան 45 կ., Զաքեան 35 կ., Շ. Զաքեան։ ՈՊՆ, Մ. Տէր Ցակոբեան 20-ական կ.։

Լօթա գիւղից Տ. Ցարութիւն քահանայի և պր. Գր. Աւճեանի նախաձեռնութեամբ, տեղւոյն հայ հասարակութիւնից.

Տ. տ. Մ. Սեւլեան 10 ռ., Հ. Փաշայեան, պ. Մ. Մարգարեան, տտ. Տ. Նահապետեան, Թ. Դանիէլեան, պ.պ. Ա. Զաքեան, Գ. Դանիէլեան, Կ. Այտընեան, Ս. Աւճեան, Գ. Մելքոնեան, Կ. Վառելճեան, Ց. Քոչկանեան, Ս. Զաքարեան, Մ. Ուզկանճեան՝ 1-ական ռուբլի. Ն. Տօմպալագեան, Ց. Զաքեան, Ա. Գասըմեան, Մ. Այտընեան, 50-ական կ. Մ. Գասըմեան 40 կ., Հ. Քէչիչեան 30 կ., այլևայլք 2 ռ. 20 կ.։

Լէչկոբ (Կոդոտ) գիւղից պ. Գալուստ Խրիմեանի նախաձեռնութեամբ տեղւոյն հայ համայնքից.

Ց. Խրիմեան 15 ռ., Գ. Խրիմեան, Ս. Զաքեան 10-ական ռ., Ց. Եռւմուքեան 7 ռ., Ն. Պետիկեան. Ց. Պետիկեան, Ն. Խրիմեան, Գր. Հալաճեան, Խ. Զըթըր-օղլու (յոյն) 5-ակ. ռ., Ս. Տէրալեան, Մ. Տումանեան, Ն. Գարուսուզեան, Գ. Հալաճեան, Ռ. Խըմլեան, Խ. Հալաճեան, Ե. Միքայէլեան Ց. Միքայէլեան, Մ. Սաւա Եօրոնիտի, Ս. Միքայէլեան՝ 3-ական ռ., Տէր Ղ. քհ. Արզումանեան, Գ. Խըրմլեան, Ա. Միքայէլեան՝ 2-ական ռ., Ա. Օհանեան, Ն. Պօճոլեան, Ղ. Արզումանեան, Ն. Արզումանեան, Գ. Խըրմլեան, Ա. Տէրալեան, Ց. Համալեան, Կ. Վարդիկեան, Հ. Զառեան՝ 1-ական ռ., Բ. Զաքեան 50 կ.։

Վարի Անուխա գիւղից պրն. Սահակ Մէլէթեանի նախաձեռնութեամբ տեղւոյն հայ համայնքից.

Խ. Թերզեան, Ց. Գ. Բալեան, Գ. Ցովհ. Էօքսիւզեան, Մ. Էրքսիւզեան 3-ական ռ., Ա. Մոմճեան, Գ. Բարսեղեան, Ց. Մոմճեան, Ց. Զատիկեան, Գ. Էօքսիւզեան, Ց. Բարսեղեան 2-ական ռ., Ց. Թոփչեան 1 ռ. 4 կ., Ց. Տեմիրճեան 1 ռ. 1 կ., Ց. Աւճեան, տ.տ. Ս. Մէլէթեան, Ս. Էօքսիւզեան, Է. Բաչեան, Մ. Էրքսիւզեան, Ծ. Մէլէթեան, Խ. Կէտեան, Ս. Ծատուրեան, Ս. Թոփչեան, Մ. Թուլումճեան, Մ. Էօքսիւսեան, Կ. Թուլումճեան, Ց. Վ. Բարսեկեան, Ց. Տէմիրճեան, Խ. Սէֆերեան, Խ. Մոմճեան, Ց. Բարսեկեան, Ց. Ծատուրեան, Թ. Թահմազեան, Մ. Սիւնկիւրթճեան, Ց. Էօքսիւզեան, Գ. Գասըմեան, Ե. Գույումճի (յոյն), Ա. Գույումճի (յոյն), Կ. Էօքսիւզեան, Վ. Սնապեան, Ն. Զովալճեան, Ց. Զապունեան, Ե. Զուվալճեան, Խ. Սէօյլէմէզ-օղլու, Ս. Գօչումեան, Կ. Գօչումեան, Զ. Կոչկանեան, Ս. Քիւլեան, Ա. Բոլատճի, Տ. Սէօյլէմէզ, Հ. Աւետիսեան, Դ. Բարսեկեան, Հ. Մոմճեան՝ 1-ական ռ., Խ. Բարսեկեան 51 կ., Ռ. Էօքսիւզեան, Խ. Տէմիրճեան, Խ. Վարվաչտեան, Գ. Գարանեան, Մ. Զէպիլեան՝ Ց. Մոմճեան 50-ական կոպէկ, Կ. Սէֆերեան, Ս. Սէֆերեան, Ց. Սէֆերեան, Գ. Բաչեան, Ե. Թէրզեան, Ս. Մոմճեան, Ն. Ուստեան, տ. Ա. Բարսեկեան 50-ակ. կ., տ. Ս. Էօքսիւզեան, Թ. Տէմիրճեան 35-ակ. կ., տ. Շ. Էօքսիւզեան, Մ. Գասըմեան 30-ակ. կ., Ա. Մոմճեան, Ա. Մոմճեան, տ.տ. Ա. Բարսիկեան, Պ. Բարսիկեան 25-ակ. կ., Ո. Բալեան, Ա. Շահմելեան, Ց. Բարսեկեան, Ե. Բարսեկեան. Մ. Բարսեկեան, Ս. Գոչկանեան, Է. Տէմիրչեան, Ե. Սարեան, Ա. Զէպիլեան, Խ. Գալիոնճեան, պպ. Պ. Խաչիկեան, Դ. Բարսիկեան, Ց. Կուկուլեան, Կ. Զատիկեան 20-ակ. կ., տտ. Մ. Էօքսիւզեան, Ս. Տէմիրչեան, Ն. Տէմիրչեան 15-ակ. կ., պ.պ. Տէմիրչեան, Ց. Քէչճեան 12 կ., տ. Գ. Աւետիսեան 10 կոպ.։

Զատկւայ աոթիւ և պատահական նւէրներից 226 ռ. 96 կ., Ղալաթ գիւղից 27 ռ. 90 կ., Լէչկոբ (Կոդոտ) գիւղից 115 ռ. 50 կ., Վարի Անուխա գիւղից 81 ռ. 08 կ., ամսավճարներից (մարտ, ապրիլ, մայիս) 381 ռ. 94 կ.։ Ընդամէնը 833 ռ. 38 կ.։

Վարչութիւնս յայտնելով իր խորին շնորհակալութիւնները բոլոր նւիրատուներին, յայտարարում է.—Ընկերութեան վերջին ընդհանուր ընկերական ժողովի որոշման համաձայն, ընկերութիւնս պարտաւորւում է իր հաստյթը յատկացնել տաճկահայ որբերի միմիայն կրթական բաժնին մինչև յառաջիկայ ուսումնական[...] ըին, առձեռն փողը պահ է [...] բանկում։

848 1—1

Վարչութ[...]

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆ[ԵՐ]

«ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԲԻՒՐՈ»-Ի ԿՈՂՄ[ԻՑ]
ՓՆՏՐՒՈՒՄ ԵՆ

ԲԻԹԼԻՍ Դատւան գիւղից՝ հաննէս [...] Գառա[...] փնտրում է իր կինն ու որդին— և Նշան. վերջինս 14 տարու։

ԷՐԶՐՈՒՄ Զիթող գիւղից [...] Վէմիեանը փն[տրում] է իր մայրը—Թիթիպա, կինը—[...] պա, որդիները—Անդրանիկ 9, [...] տափոր 7 տարու և Բէաթրիս։

ԽՆՈՒՍ Հարամիկ գիւղից Գա[...] Մուրադեան Ցարութ[...] եանց, 17 տարու պատանի։ Փն[տրողը] հօրեղբայրն է—Աւետիս։

ՈՐԲԵՐԸ

ՎԱՆ Գուրգէն Ալէքսանեան (Ցակոբ) 10 տարու։ Գա[...] յետ Էջմիածնում տեսնւած է։ [...] նոցների կառավարիչների ուշա[դրու]թեանն ենք յանձնում։ Փնտրողը [...] է—Զարուհի։

ՄՈՒՇ Դրմերդ գիւղից Բենե[...] Հայրօեան 6—7 [տարու] Փնտրող մայրն է—Մարիամ։

Ցայտնել. Թիֆլիս, Բեբուտովի [փ.] № 30, «Տեղեկատու Բի[ւրո]»։

ՄԵԶ ՄՕՏ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՈՒՆ[ԵՆ]

Առաքել Թումասեան (Մէլիք[...]), Ցակոբ Ազունեան կամ Անդրէաս[...] լուզեան (Ղուլթիկ), Մելքոն Շա[...] եան (Մուշ—Նորշէն), Գոհարիկ Վ[...] երեսեան (Մարտիրոս Փոլատեան), Մալխաս Պէրպէրեան (Խլաթ—[...] եան), Մարտիրոս Մուրատեան ([...] ջանցի)։

Ստանալու համար դիմել նոյն [...] րի հասցէին։

859 1-[...]

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Իմ յարգելի կլիենտների, յայտնում [եմ], որ իմ ծառայողը, պահեստապետ [...] ւարշ Ցակոբեանը սոյն թւի յուն[իսի] 12-ից այլևս ինձ մօտ չէ ծառայում։

Ցարգանօք՝

Ա. Օ. ԵՍԱՅԵԱ[Ն]

Ֆիրման՝ Ա. Տ. Ն. Ի. Բոզարջեան և Որդիք։

863 1-[...]

ԿԸ ՓՆՏՐՒԻ

Ալաշկերտի Խասատւր գիւղացի Մ[ար]տիրոս Համբարձումեանը. 1914 [...] նոյեմբեր ամսին Բեռու խմբում [...] մաւոր էր. հիւանդութեան պատճառ[ով] խմբից յետ կը մնայ հիւանդանո[ցում] այդտեղից որպէս թէ Նահանջի ժա[մա]նակ կը փոխադրեն Թիֆլիս։ Թախ[...] ձագին կը խնդրէ գիտցողներէն [...] բոլիչեալի մեռած և կամ կենդ[անի] լինելու մասին հաղորդել իր ծնո[ղի] հետևեալ հասցէով. Аштаракъ, Эр[ив.] губ., Свящ. Гевонду Саакянъ.

853 4-[...]

ԾՏԱՊԵՑԷ՛Ք

Գնեցէք փոշի «Ալլա-Գեօզ», գան[...] Ա. Վ. Իսահակեանի կողմից։ Ծա[...] ները հաւաքւած են Ալագեազի [...] կայքից. հաստատապէս փորձւած [...] առաջին միջոցն է ոչնչացնելու հա[...] ցեցերին, ու ամենայաջող կերպով [...] խարբւում է նաֆտալինին։ Գանե[լ] Թիֆլիս, ընկ. «Ունիվերսալ», [...] մեանսկի փ., № 54։

849 2-[...]

ՏՐԻՊՊԵՐ

Ով ցանկանում է մի անգամ ընդ միշտ ազատւել այս ծանր հիւանդութիւնից, ԶԳԼՏԻ Է ՄՈՌԱՆԱՑ, որ կայ միջոց,—և այդ գերմիջոցն է,— „ԳՈՆՈԶԱՆ" կապսիւլները, որով դուք կարող էք ազատւել մի քանի օրւայ ընթացքում ամենահին տրիպպերից անգամ։

Այդ միջոցը փորձել են Թիֆլիսի, Ռուսաստանի և արտասահմանի բոլոր բժիշկներն ու պրոֆեսորները, և ճանաչւած է որպէս առաջինը եղածների մէջ։

ՄԵՐ ԽՐԱՏԽԻՔԸ

Եթէ Ձեզ համար դժւար չէ, խնդրում ենք հարցրէք ինչ բժշկի որ ուզում էք «ԳՈՆՈԶԱՆ» կապսիւլների մասին, և նրանք ձեզ անպայման կը յանձնարարեն այդ կապսիւլները։ Այս միջոցը կիրառելի է թէ տղամարդկանց և թէ կանանց համար։ Ազատւելու համար ըստ փող մի ծախսէք, որովհետև ամբողջ կուրսը ընդունելուց յետոյ վերջնականապէս դուք կը բժշկւէք։ Զգուշէք, թէ այս ռեկլամ է, այլ փաստ։ Խնդրում ենք չշփոթել այլ պատենտաւոր միջոցների հետ, որոնց բժիշկները երբէք չեն յանձնարարում հիւանդներին։

Ամբողջ կուրսն արժէ 22 ռ. կարելի է և կէս կուրսով—11 ռ.։ Օտարաքաղաքացիներին ուղարկւում է 3 ռ. կանխավճար ստանալուց յետոյ։ Նամակներով և պատւէրներով դիմել բացառապէս՝ Р. Я. ШМИДТЪ, ТИФЛИСЪ, ТХИНВАЛЬСКАЯ, № 12, Ռ. Շմիդտ, Թիֆլիս, Թխինւալսկի փ. 12, Մեծվոյ փողոցով, Գոլովինսկի պրոսպ. մօտիկ. անձամբ ամէն օր ժամը 2-ից մինչև 6-ը երեկ.։ Վաճառքը ամբողջ օր։ Դեղավաճառներին և դեղագործներին զեղչ։

1011 10—5

digitised by A.R.A.R.@